

Brüsszel, 2019. december 5.
(OR. en)

14646/19

SOC 777
EMPL 591
EDUC 468
JEUN 141

FELJEGYZÉS

Küldi:	az Állandó Képviselők Bizottsága (I. rész)
Címzett:	a Tanács
Előző dok. sz.:	ST 14520/19 + COR 1
Tárgy:	Tervezet – A Tanács következtetései: „Befogadó munkaerőpiacok: a munkaerőpiacon kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek foglalkoztatásának javítása”

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a „Befogadó munkaerőpiacok: a munkaerőpiacon kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek foglalkoztatásának javítása” című tanácsi következtetések tervezetét.

Az Állandó Képviselők Bizottsága (I. rész) 2019. december 4-én jóváhagyta a szöveget.

Felkérjük az EPSCO Tanácsot, hogy a 2019. december 10-i ülésén fogadja el ezeket a tanácsi következtetéseket.

**Tervezet – A Tanács következtetései: „Befogadó munkaerőpiacok:
a munkaerőpiacon kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek foglalkoztatásának javítása”**

Az Európai Unió Tanácsa

MEGÁLLAPÍTJA, hogy:

1. Az Európai Unió elismert célkitűzése, hogy mindenki számára javítsa a foglalkoztatási lehetőségeket¹. Emellett a szociális jogok európai pillére is hangsúlyozza, hogy mindenkinek joga van ahhoz, hogy segítséget kapjon munkavállalási vagy önfoglalkoztatási kilátásainak javításához és a munkaerőpiachoz való hozzáféréshez. Továbbá, az EU-ban a munkavállalók védelmet élveznek a valláson vagy meggyőződésen, életkoron, nemen, szexuális irányultságon, fogyatékonyságon, valamint faji vagy etnikai származáson alapuló megkülönböztetéssel szemben. Emellett néhány uniós jogszabály a nemek közötti egyenlőség általános érvényesítésére vonatkozó rendelkezéseket is előír.
2. A munkaerőhiány – különösen a szakképzett munkaerő hiánya – negatív hatással van a gazdasági növekedésre, a termelékenységre és Európa versenyképességére. Ezért fontos, hogy megvizsgáljuk, hogyan mozdíthatjuk elő az olyan személyek foglalkoztatását, akik jelenleg kizsorzódnak a munkaerőpiacról, vagy pedig nem képesek kibontakoztatni a bennük rejlő lehetőségeket valamilyen konkrét hátrány, illetve a munkakörnyezetben tapasztalható akadályok, például az akadálymentesség hiánya miatt. A munkaerőpiacon kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek gyakran kihasználatlan erőforrást jelentenek; ezért a munkaerőpiacra történő integrálásuk fontos eszköz lehet a magasabb teljes foglalkoztatási ráta elérésére, valamint a társadalmi kohézió és befogadás fokozására.

---

¹ Az Európai Unióról szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata, I. cím, 3. cikk, (3) bekezdés, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája, II. cím, 15. cikk.

3. A foglalkoztatás, amellett, hogy jövedelmet biztosít, munkavállalóként vagy önálló vállalkozóként betöltött sajátos társadalmi szerepet is jelent. Egyes konkrét csoportok továbbra is kiszolgáltatott helyzetben vannak a munkaerőpiacon. Különösen nagy kihívást jelent például a fogyatékossgal élő személyek, az idősebb munkavállalók, az alacsony képzettségűek és a tartósan munkanélküliek, a fiatalok, mindenekelőtt a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülők (NEET-fiatalok), a gondozási feladatokat ellátó személyek, a romák és a migráns háttérű személyek, különösen a jogszerűen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok munkaerőpiaci részvétele és befogadása. Emellett számottevő problémát jelent a munkaerőpiacon tartósan fennálló nemek közötti szakadék, valamint azok a nehézségek is, amelyekkel a vidéki területeken élő, kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek szembesülnek.
4. A munkaerőpiacon kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek és mindenekelőtt a fogyatékossgal élők számára különösen fontos a munkaerőpiachoz való hozzáférés és a munkaerőpiaci részvétel. Ha nem adott számukra a munkaerőpacra való belépés és részvétel lehetősége, akkor nagyobb társadalmi elszigeteltséggel, megbélyegzéssel és pénzügyi nehézségekkel kell megküzdeniük, mint a fogyatékossgal nélküli, illetve a jobb munkaerőpiaci helyzetben lévő személyeknek. Ráadásul a halmozott hátrányok tovább növelik a tartós munkanélküliség, az inaktivitás vagy a munkaerőpiacról való kiszorulás kockázatát.
5. A fogyatékossgal élő személyek tekintetében a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény², amelynek az EU és valamennyi tagállama is részes fele, a 27. cikkében arra kötelezi a részes államokat, hogy „véd[jék] és segít[sék] a munkához való jog érvényesülését”, többek között a foglalkoztatási lehetőségek minden formájának – az önfoglalkoztatást is ideértve – a megteremtésén és előmozdításán keresztül. A szociális jogok európai pillérének 17. elve szerint a „fogyatékossgal élő személyeknek joguk van olyan jövedelemtámogatásra, amely számukra méltósággal élhető életet, a munkaerőpiacon és a társadalomban való részvételüket lehetővé tevő szolgáltatásokat, valamint a szükségleteikhez igazított munkakörnyezetet biztosít” [helyesen: a fogyatékossgal élő személyeknek joguk van méltósággal élhető életet biztosító jövedelemtámogatáshoz, továbbá a munkaerőpiacon és a társadalomban való részvételüket lehetővé tevő szolgáltatásokhoz, valamint a szükségleteikhez igazított munkakörnyezethez]. Továbbá, ugyanezen egyezmény 28. cikkével összhangban a tagállamoknak lépéseket kell tenniük a fogyatékossgal élő személyek szociális védelemhez való jogának védelme és támogatása érdekében.

---

² A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó fakultatív jegyzőkönyv (A/RES/61/106), elfogadva 2006. december 13-án.

HANGSÚLYOZZA, hogy:

6. Tekintettel a munkaerőpiacon kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek előtt álló kihívások sokféleségére, olyan, aktív befogadásra irányuló megközelítésre van szükség, amely a személyre szabott intézkedésekre helyezi a hangsúlyt és figyelembe veszi a nemek közötti egyenlőséget. Fontosak a több ágazatra és több szakmára alapuló szolgáltatások, amelyek jó minőségű, megfizethető és hozzáférhető foglalkoztatási, egészségügyi és szociális szolgáltatások széles köréhez biztosítanak hozzáférést, ideértve a lakhatást, a gyermekgondozást, a szociális védelmet és a támogatott foglalkoztatást. A fogyatékossgal élő személyek számára nyújtott szolgáltatások esetében figyelmet kell fordítani az akadálymentességgel és az észszerű alkalmazkodással kapcsolatos kérdésekre³. Emellett olyan iránymutatásra és ösztönzőkre is szükség van, amelyek segítik az egész életen át tartó tanulásban való részvételt. Fontos továbbá, hogy a megelőző jellegű megközelítésekre, többek között a korai előrejelző rendszerekre összpontosítsunk. Különösen az olyan közintézményeknek, mint a szociális szolgálatok és az állami foglalkoztatási szolgálatok, kulcsfontosságú szerepük van abban, hogy minél korábbi időponttól kezdődően személyre szabott, holisztikus támogatást nyújtsanak.
7. Az integrált ügyintézési pontok kulcsfontosságúak minden felhasználó számára, a munkaerőpiacról leginkább kiszorult személyeket célzó tájékoztatási tevékenységekkel együtt. A hatékony koordinációhoz információmegosztásra és fokozott együttműködésre van szükség a különböző szolgálatok, különösen a foglalkoztatási és a szociális szolgálatok, valamint más szereplők, elsősorban a civil társadalom és adott esetben a szociális partnerek és az oktatási intézmények között.

---

³ A 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelv 5. cikke előírja, hogy a munkaadóknak meg kell tenniük a megfelelő és az adott esetben szükséges intézkedéseket, hogy a fogyatékossgal élő személy számára lehetővé váljon a munkavállalás, a munkavégzés, az előmenetel, az át- vagy továbbképzés, kivéve, ha ezek az intézkedések aránytalanul nagy terhet rónának a munkáltatóra.

8. A színvonalas, egész életen át tartó tanuláshoz való hozzáférés különösen fontos a munka folyamatosan változó világában, többek között azokon a területeken, ahol lehetőség mutatkozik a munkahelyteremtésre. A munkavállalók továbbképzésében és átképzésében fontos szerepet töltenek be a munkáltatók, és ez magában foglalhatja kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek továbbképzését és átképzését is. A munkaerőpiacon kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek foglalkoztatáshoz való hozzáférését segítő hatékony intézkedések közé tartozhatnak a következők: a meglévő készségek felmérése, a továbbképzési és átképzési igények azonosítása, a meglévő ismeretek és készségek elismerésének és érvényesítésének javítása, pályaorientáció és pályaválasztási tanácsadás, valamint a fogyatékossgal élő személyek szakmai rehabilitációjának és a helyzetükhöz való észszerű alkalmazkodásnak a biztosítása. Emellett a célzott vállalkozói képzés és az induló innovatív vállalkozások támogatása is hatékony segítség lehet egyes kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek számára. Érdemes megfontolni a munkavállalást szorgalmazó pénzügyi ösztönzők bevezetését és a „segélycsapda” megszüntetését is.
9. A munkáltatók is segítséget és támogatást kaphatnak a munkaerőpiacon kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek foglalkoztatásához, például a következő intézkedések révén: tájékoztató programok, a munkahely-átalakítási igények azonosítása, az akadálymentesítéssel és az észszerű alkalmazkodással kapcsolatos tanácsadás, valamint a közvetítést követő támogató szolgáltatások. Különös figyelmet kell fordítani a támogató technológiák és informatikai megoldások elérhetőségére és az azokhoz való hozzáférésre. Mérlegelni lehet költségvetési és adóösztönzők – többek között foglalkoztatási támogatások – bevezetését is. Szintén javíthatja a hátrányos helyzetű személyek esélyeit az olyan pozitív munkahelyi kultúra meghonosítása, amely kedvez az inkluzív gyakorlatoknak, többek között a megkülönböztetésmentes és inkluzív munkaerő-felvételi folyamatoknak, és amely támogatást és képzést nyújt a sokszínűséggel kapcsolatos készségek terén.

10. Azoknak a lehetőségeknek, amelyek az új technológiákban, a digitalizációban és általánosságban a munka világát érintő változásokban rejlnek, mindenki javát kell szolgálniuk. Intézkedéseket kell hozni a meglévő egyenlőtlenségek ellensúlyozására. Fel kell mérni, hogy a digitalizáció hogyan érinti a munkaerőpiacon kiszolgáltatott helyzetben lévő munkavállalókat és álláskeresőket – ideértve a továbbképzési és átképzési lehetőségeiket is –, szem előtt tartva a nemi alapú foglalkoztatási hatásokat. Az új technológiák, többek között a mesterséges intelligencia használata, komoly lehetőségeket rejtenek a fogyatékosággal élő személyek számára, feltéve hogy e technológiák hozzáférhetők, megfizethetők, a fogyatékosággal élők szempontjából inkluzív jellegűek, és nem vezetnek diszkriminatív gyakorlatokhoz.
11. A fogyatékoság és a mindennapi élet jobb összeegyeztethetőségét segíthetik az olyan tevékenységi formák – beleértve az önfoglalkoztatást is –, amelyek rugalmasságot biztosítanak a munkaterhelés, a munkaidő-beosztás és a munkavégzés helye tekintetében. Emellett a platformalapú gazdaság és a hakenigazdaság is új munkalehetőségeket teremthet a munkaerőpiacon kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek számára. Mindazonáltal, e lehetőségek teljes körű kiaknázásához biztosítani kell a munkahelyek minőségét és fenntarthatóságát, valamint az akadálymentességet, a megfelelő foglalkoztatásvédelemmel együtt.
12. A kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek munkaerőpiacra való belépésének előkészítése és munkaerőpiaci részvétele szempontjából különösen fontos szerepet tölthet be a szociális gazdaság és mindenekelőtt a szociális vállalkozások. A szociális vállalkozások alapvető szerepet játszhatnak a fenntartható munkahelyteremtésben és a társadalmi integráció elősegítésében. Amellett, hogy munkahelyeket kínálnak, továbbképzést is biztosíthatnak és előmozdíthatják az aktív polgári szerepvállalást, ezáltal elősegítve e személyeknek a hagyományos üzleti vállalkozásokban való foglalkoztathatóságát is.
13. A hatóságok a szociális megfontolásoknak és különösen a foglalkoztatási kritériumoknak a közbeszerzési eljárásokban való előírásával javíthatják a munkaerőpiacon kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek különböző csoportjainak foglalkoztatását.
14. Az uniós alapok – különösen az Európai Szociális Alap – alapvető fontosságúak ahhoz, hogy – például a szociális innovációk előmozdítása és több ágazatot érintő kezdeményezések végrehajtása révén – elérjük és segítsük a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyeket, és javítsuk munkaerőpiaci és társadalmi befogadásukat.

Felkéri a tagállamokat, hogy hatáskörükkel összhangban, a nemzeti sajátosságokat figyelembe véve, valamint a szociális partnerek szerepét és önállóságát tiszteletben tartva:

15. folytassák az olyan inkluzív és átfogó foglalkoztatási és szociális politikák kidolgozását, amelyek figyelmet fordítanak a kiszolgáltatott helyzetűekre, és amelyek célja a munkaerőpiacra való belépésük és a munkahelyük megtartásának, valamint a – többek között a regionális, a helyi és az ágazati – munkaerőpiacok változó igényeihez való alkalmazkodásnak az elősegítése. E tekintetben különös figyelmet kell fordítani a vidéki térségekre;
16. integrált módon alakítsák ki ezeket a politikákat, figyelembe véve a nemek közötti egyenlőség szempontjait, és összpontosítsanak a korai beavatkozásra, megakadályozva ezzel azt, hogy a már eleve kiszolgáltatott helyzetűek még hátrányosabb helyzetbe kerüljenek. Mozdítsák elő a jövedelmek és a szociális védelmi ellátások kölcsönhatását oly módon, amely kiemeli az embereket az inaktivitásból és kifizetődővé teszi a munkát;
17. javítsák a több ágazatot és szakmát érintő, alacsonyküszöbű szolgáltatások elérhetőségét a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek – például a fogyatékossgal élők – számára. Ez történhet egyablakos ügyintézési pontok és egyénre szabott szolgáltatások, pl. munkahelyi tanácsadás, illetve a munkáltatóknak nyújtott támogatások és releváns szolgáltatások révén. Ehhez jobb koordinációra és erősebb partnerségekre lenne szükség a különböző szereplők között, ideértve az állami és magán foglalkoztatási szolgálatokat, az oktatási és képzési szolgálatokat, az egészségügyi és szociális szolgálatokat, a civil társadalmat – és ezen belül a fogyatékossgal élő személyeket képviselő szervezeteket –, valamint a munkaadókat és a szociális partnereket is, a tömegtájékoztatási tevékenységek keretében, valamint a kiközvetítést megelőző és az azt követő szakaszban is;
18. mozdítsák elő a munkaerőpiacon kiszolgáltatott helyzetben lévő személyekkel, köztük a fogyatékossgal élőkkel foglalkozó különböző szolgálatok kapacitásépítését és ösztönözzék a munkáltatókkal, az érintett közszolgálatokkal, a civil társadalmi szervezetekkel és a szociális partnerekkel folytatott szakpolitikai kísérleteket;

19. fokozzák erőfeszítéseiket a kompetenciafejlesztési pályákról szóló ajánlás végrehajtása érdekében, és a folyamatos – különösen a munkahelyi – tanulás megkönnyítése érdekében mozdítsák elő a személyre szabott képzést és élethosszig tartó pályaaorientációt a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek körében. Biztosítsanak lehetőséget a munkaerőpiac szempontjából releváns készségek fejlesztésére, ideértve a vállalkozói karrierlehetőségeket is, és mozdítsák elő a munkáltatók részvételét a továbbképzésben és az átképzésben;
20. keltsék fel a munkáltatók figyelmét, és dolgozzanak ki olyan szolgáltatásokat, amelyek segítenek a munkáltatóknak a kiszolgáltatott helyzetű személyeket – különösen a fogyatékkal élőket – célzó minőségi állás kínálat és munkahelyi képzési lehetőségek növelésében, amely történhet többek között ösztönzőrendszerekkel, a munkaköri feladatok részekre bontásával (*job carving*), észszerű alkalmazkodással, valamint a munkahelyek – például támogató technikákkal történő – akadálymentesítésével;
21. mozdítsák elő az inkluzívabb munkaerő-felvételi eljárásokat, és ebben a szellemben törekedjenek a foglalkoztatási szolgálatok és a munkaközvetítés javítására. Adott esetben tájékoztassák a munkáltatókat a rendelkezésre álló pénzügyi ösztönzőkről;
22. teljes mértékben használják ki a vonatkozó uniós finanszírozási eszközöket – különösen az Európai Szociális Alapot – az aktív befogadási politikák végrehajtása és a kiszolgáltatott helyzetben lévők, köztük a fogyatékkal élő személyek munkaerőpiaci integrációjának javítása céljából.

FELKÉRI A TAGÁLLAMOKAT ÉS AZ EURÓPAI BIZOTTSÁGOT, hogy saját hatáskörükön belül és a tagállami sajátosságokat figyelembe véve, ugyanakkor a szociális partnerek szerepét és önállóságát tiszteletben tartva:

23. a szociális jogok európai pillére szerinti elvek végrehajtásának előmozdítása során vizsgálják meg, miként lehetne befogadóbbá tenni a munkaerőpiacokat és javítani a munkaerőpiacon kiszolgáltatott személyek helyzetét, hogy javuljanak készségeik és másokkal azonos foglalkoztatási kilátásaik legyenek, és így növekedjen a munkaerőpiacon szükséges készségekkel rendelkezők száma;

24. vonják be jobban a szociális partnereket és a civil társadalmat az olyan szakpolitikák és stratégiák kialakításába, tervezésébe és végrehajtásába, amelyek célja a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek – köztük a fogyatékossgal élők – fenntartható munkaerőpiaci befogadásának biztosítása;
25. többek között pozitív példák bemutatásával hívják fel mindenki – különösen a munkáltatók és a foglalkoztatási szolgálatok – figyelmét arra, hogy miként lehet javítani a munkaerőpiacok befogadó jellegét és hozzáférhetőségét;
26. vizsgálják meg az új technológiákban és a munkavégzés új formáiban – többek között a platformalapú munkavégzésben – rejlő lehetőségeket annak érdekében, hogy új lehetőségeket teremtsenek a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek munkaerőpiaci befogadására, ugyanakkor vegyék figyelembe a munkakörülmények minőségét, az egészséget és a biztonságot, valamint a megfelelő szociális védelemhez való hozzáférést;
27. támogassák a szociális vállalkozások fejlesztését, és javítsák keretfeltételeiket, ideértve adott esetben a jogi környezetükhöz és a finanszírozáshoz való hozzáférésükhöz kapcsolódó feltételeket is; továbbá biztosítsanak nagyobb láthatóságot a szociális gazdaságnak;
28. vizsgáljanak meg további tevékenységeket és pozitív intézkedéseket, ideértve a társadalmilag felelős közbeszerzési eljárásokat, hogy ösztönözzék a munkaerőpiacon kiszolgáltatott helyzetben lévők alkalmazását;
29. javítsák tovább az összes releváns ajánlás – többek közt a munkaerőpiacról kiszorultak aktív befogadásának elősegítéséről szóló ajánlás és a tartósan munkanélküli személyek munkaerőpiaci integrációjáról szóló ajánlás – végrehajtását. Az ifjúsági garancia végrehajtása során fordítsanak különös figyelmet a hátrányos helyzetű, például migráns háttérű, fogyatékossgal élő vagy gondozási feladatokat ellátó fiatalok elérésére;

30. adott esetben az adatvédelmi rendelkezésekkel összhangban javítsák az adatgyűjtést a munkaerőpiacon kiszolgáltatott helyzetben lévők, köztük a fogyatékossgal élők foglalkoztatási helyzetéről.⁴

Felkéri az Európai Bizottságot az alábbiakra:

31. valamennyi releváns szakpolitikában és kezdeményezésben fordítson különös figyelmet a munkaerőpiacon kiszolgáltatott helyzetben lévő személyekre, beleértve a fogyatékossgal élőket is, és építsen a meglévő mechanizmusokra, többek között a foglalkoztatást és növekedést célzó jövőbeli európai stratégiákkal és az európai szemeszterrel összefüggésben, valamint a különböző finanszírozási eszközök, különösen az Európai Szociális Alap keretében;
32. a továbbiakban is támogassa a tagállamok egymástól való tanulását és a bevált gyakorlatok tagállamok közötti megosztását.

FELKÉRI A FOGLALKOZTATÁSI BIZOTTSÁGOT ÉS A SZOCIÁLIS VÉDELEMMEL FOGLALKOZÓ BIZOTTSÁGOT, HOGY:

33. működjenek együtt az Európai Bizottsággal a fogyatékossgal élő személyekre vonatkozó adatok rendelkezésre állásának javítása érdekében, és használják fel a rendelkezésre álló információkat a kiszolgáltatott helyzetben lévők foglalkoztatásával és aktív befogadásával kapcsolatos munkájuk során, így a tematikus felügyelet és statisztikai elemzés során, nemek és adott esetben fogyatékossgal és korcsoportok szerinti bontásban;
34. adott esetben továbbra is végezzenek tematikus és országspecifikus többoldalú felügyeletet a tagállamok teljesítményére és a munkaerőpiacon kiszolgáltatott helyzetben lévő, köztük a fogyatékossgal élő személyeket célzó szakpolitikákra vonatkozóan.

---

⁴ Az uniós statisztikák esetében a fogyatékossgal a saját elmondás szerinti fogyatékossgal és annak a tevékenységeket korlátozó jellege alapján határozták meg. Ezt a fogalom meghatározást alkalmazták a munkaerő-felmérés (LFS) eseti moduljaiban, azonban az nem szerepel a rendszeres munkaerő-felmérésben. Az átfogó és friss adatok hiánya akadályozza számos reform és kezdeményezés összehasonlítását. A nemzeti felmérésekben más fogalom meghatározásokat használnak. A fogyatékossgalra és a foglalkoztatásra vonatkozó adatok a jövedelmekre és életkörülményekre vonatkozó statisztika (SILC) keretében is rendelkezésre állnak.

Hivatkozások

1. EU intézményközi

- 2017. november 17-én aláírt intézményközi nyilatkozat a szociális jogok európai pillérének kihirdetéséről (13129/17)

2. Uniós jogszabályok:

- A Tanács 2000/43/EK irányelve (2000. június 29.) a faji vagy etnikai származáson alapuló megkülönböztetés elleni küzdelemről
- A Tanács 2000/78/EK irányelve (2000. november 27.) a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról
- A Tanács 2006/54/EK irányelve (2006. július 5.) a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/882 irányelve (2019. április 17.) a termékekre és a szolgáltatásokra vonatkozó akadálymentességi követelményekről

2. Tanács

- A Tanács 2013. április 22-i ajánlása az ifjúsági garancia létrehozásáról (HL C 120., 2013.4.26., 1. o.)
- A Tanács 2016. február 15-i ajánlása a tartósan munkanélküli személyek munkaerőpiaci integrációjáról (HL C 67., 2016.2.20., 1. o.)
- A Tanács 2016. december 19-i ajánlása a kompetenciafejlesztési pályákról: Új lehetőségek felnőttek számára (HL C 484., 2016.12.24., 1. o.)
- A Tanács 2019. november 8-i ajánlása a munkavállalók és az önálló vállalkozók szociális védelemhez való hozzáféréséről (HL C 387., 2019.11.15., 1. o.)

- A Tanács 2015. március 9-én elfogadott következtetési: „A befogadóbb munkaerőpiacok útján” (7017/15)
- A Tanács 2015. december 7-én elfogadott következtetési az európai gazdasági és társadalmi fejlődés alapvető tényezőjének számító szociális gazdaság előmozdításáról (15071/15)
- A Tanács 2016. június 16-i következtetési: „Küzdelem a szegénység és a társadalmi kirekesztés ellen: integrált megközelítés” (10434/16)
- A Tanács 2016. június 16-án elfogadott következtetési: „Válasz »Az LMBTI-személyek egyenlőségének előmozdítását célzó intézkedések« tárgyú bizottsági dokumentumra” (10417/16)
- A Tanács 2017. június 15-i következtetési a munka kifizetődővé tételét célzó stratégiákról (9647/17)
- A Tanács 2019. október 24-i következtetési a jóléti gazdaságról (13171/19)

3. Európai Bizottság

- 2008/867/EK ajánlás (2008. október 3.) a munkaerőpiacról kiszorultak aktív befogadásának elősegítéséről
- Közlemény – „Európai fogyatékoságügyi stratégia 2010–2020: megújított elkötelezettség az akadálymentes Európa megvalósítása iránt” (COM (2010) 636 végleges)
- A Bizottság közleménye (2013. február 20.) az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Szociális beruházás a növekedés és a kohézió érdekében – többek között a 2014–2020-as Európai Szociális Alap végrehajtása révén (COM(2013) 83 final)

4. Egyéb

- Az Egyesült Nemzetek Szervezetének 2006. december 13-án elfogadott egyezménye a fogyatékosággal élő személyek jogairól